

τις φορές ιστορούμε τὴν ἁμαρτία μὲ τις ἀτυχίες της, τὴν τιμωρία μὲ τις τρομάρες της. Μικρὸ πρᾶμα δὲν εἶναι, νὰ στέκεσαι ἀπάνω στὸν ἄμπωνα καὶ νὰ φοβερίζῃς τὸν κόσμον. Καθὼς σοῦ εἶπα ὅμως, μιλοῦμε κάποτε καὶ γιὰ τὸν Παράδεισον. Μὰ φίλε μου, εἶναι Παράδεισος ποῦ πρέπει τὰ ποδῆματά σου νὰ βγάλῃς καὶ νὰ μπῇς, καὶ νὰ εἶσαι καὶ καλὰ καλὰ βλασημένος στὸν κάτω τὸν κόσμον. Ποιὰ εἶταν ἡ Κόλαση τοῦ Παπᾶ Νικηφόρου; Τὸ ξύλο κι ὁ μαυρός ὁ δρόμος ποῦ πῆρε. Ποιὰ ἡ Κόλαση τῆς κερὰ Πιπίνης; Ἡ ντροπὴ, ἡ φτώχεια καὶ ὁ τρομερὸς τῆς ὁ θάνατος. Γιατί λοιπὸν, Λεφτέρη μου, νὰ μὴ γυρέψουμε καὶ Παράδεισον σὲ τοῦτον τὸν κόσμον; Ἐγὼ τονε βρῆκα τὸν Παράδεισον ἐδῶ κάτω. Νὰ τοὺς τὸ πῶ τοὺς ἄλλους, Κόλαση θὰ μοῦ τὸν κάμουν! Τὸ λέω ὅμως ἐσένα ποῦ εἶδες κόσμον, πῶς ἐκεῖ στὸ περιβόλι μου μέσα τὸν ἀνακάλυψα. Ἀπὸ τὸ πρῶτ' ὡς τὸ βράδυ σκαλίζω ἐκεῖ μέσα.

Καίρὸ δὲ βρῆκα ποτέ νὰ σταθῶ καὶ νὰκούσω τὸν Ἐξ' ἀπὸ δῶ, ἔταν ἤρχονταν καὶ μοῦ ἐφαλλε χίλιους σκοποὺς στὰ χρόνια τῆς νιότης μου.

Λεφτέρη μου, ἂν εἶναι ἕνας ὁ Θεὸς, ἕνας εἶναι καὶ ὁ Παράδεισος—ἡ δουλειά. Δούλεψε, καὶ θάμπης μέσα, δίχως νὰ τὸ νοιώσῃς πῶς ἤμπες. Ὅπου σέβαλε ὁ Θεὸς νὰ δουλεύῃς, δούλευε. Σοῦ γυρεύει κανένας ψωμί; Δίνε του δουλειά κι αὐτονοῦ. Αὐτὸ θὰ πῇ ψυχικόν. Τάλλα τὰ ψυχικά εἶναι γιὰ τοὺς σακάτηδες. Οἱ πῶτεροι στὸν κόσμον εἶναι γεροί, καὶ θέλουνε δουλειά, νὰ μὴν τοὺς σύρῃ ἡ ἀκαμωσιὰ στὸν κατήφορο, καὶ τότες τρέχα γύρευέ τους, Λεφτέρη μου».

(Ἀκολουθεῖ)

ΑΥΤΥΡΗΣ ΕΦΤΑΙΩΤΗΣ

Η Π Η Γ Η

Στὸ δρόμο ποῦ πηγαίναμε μοῦ λέει: διπῶ.

—Κ' ἐγὼ διπῶ... καὶ πήραμε τὸ δρόμο μὲς στὰ ἐλάτια.

Νά, ἡ ἐκκλησοῦλα, νά, ἡ πηγὴ· ζωσμένες μὲ κισσὸ δυὸ πέτρες εἶναι ἡ πόρτα τῆς πεντέξῃ σκαλοπάτια φέρουνε στὸ νερὸ βαθιά

Καὶ κατεβήκαμε κ' οἱ δυὸ κ' εἶτανε μέσα μιὰ δροσιά, κ' εἶτανε μέσα μιὰ εὐωδία

παράξενη χυμένη·

κ' εἶτανε σκοτεινὰ καὶ σιωπηλὰ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΕΣ

Κ. Π. ΚΑΒΑΦΗΣ

Τὸ δειλινὸ μιὰς μέρας χλωμῆς, μέσα στὴ μυσηριακὴ μελαγχολία τῆς μισοφωτισμένης σάλας, ἀκουσα γιὰ πρώτη φορὰ τοὺς στίχους τοῦ κ. Καβάφη—μὲ τὴ θλίψη τῆ συγκρατημένη καὶ τῇ σιωπῇ ποῦ ἀπλώνει ἡ χειμωνιάτικη δύση, ὁμορφῆς μέρας, στὰ κουρασμένα δέντρα, ἀπλωθήκανε κ' οἱ στίχοι τοῦ στὴν ψυχὴ μου καὶ σκεπάσαν μ' ἕνα ἀνατριχιαστικὸ πέπλο μυστηρίου τὴν Πραγματικότητά.

Ποτέ μου ὡς τότε δὲν εἶχα ἀκούσει τ' ὄνομα τοῦ κ. Καβάφη. Κ' εἶτανε φυσικόν, σὲ μιὰ τόσο ταιριασμένη ὥρα δειλινῇ, βαθύτατα κ' ἐξαιρετικῇ νὰ μὲ συγκινήσουν, τὰ ὡραία σιγοπρόφερα λόγια.

Τὴν ποίησιν τοῦ κ. Καβάφη δυὸ μοῦ φανήκαν ἀπὸ τότε πῶς τὴν ξεχωρίζουν χαρακτηριστικά: Ἡ βαθεῖα φιλοσοφικὴ ἀντίληψιν τοῦ Ἀνθρώπου ποῦ πολλὰ ξέρε, κ' ἡ αἰσθαντικότητά τοῦ Ποιητῆ. Ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος ἡ κουρασμένη σκέψιν ποῦ ὅλα τὰ

κ' ἔμπαινε μόνο λίγο φῶς ἀπ' τὸν κισσὸ δειλὰ κ' εἶτανε σὰ μιὰν ἐκκλησιά, ποῦ λειτουργία προσμένει· κ' ἐγὼ, γονάτισα στὴν πέτρα τῇ βρεμένη, τῆς πῆρα μέσ' τὰ χέρια τὸ κεφάλι καὶ τὴν ἐφίλησα στὸ στόμα· ποτές μου καμμιὰν ἄλλη φορὰ δὲν τὴν ἐφίλησα, ποτές μου ἀκόμα, καὶ τώρα—πῶς;—τῆς πῆρα μέσ' τὰ χέρια τὸ κεφάλι καὶ τὴν ἐφίλησα πρελλὰ.

Γιατί; γιατί!...γιατί ἔταν ὅλα σιωπηλά, γιατί ἔμπαινε λιγάκι φῶς ἀπ' τὸν κισσὸ δειλὰ, γιατί ἔταν μιὰ εὐωδία παράξενη χυμένη καὶ μιὰ πηγὴ σὰν ἐκκλησιά, ποῦ λειτουργία προσμένει.

ΜΕΛΙΚΕΡΤΗΣ

ΚΡΥΜΜΕΝΟΙ ΘΗΣΑΥΡΟΙ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Σωστή ἀπόλαψιν τὴν περασμένη βδομάδα γιὰ ἔσους—κι ὁ ἀριθμὸς τους σήμερον εἶναι λεγεῶν—κοντὰ στὸ θαυμασμὸ γιὰ τοὺς μακρυνοὺς προγόνους ἀγαποῦν καὶ λατρεύουν τοὺς πατέρες των. Ἡ «Βυζαντικὴ Ἑταιρεία» εἶχε τὴν πρώτη τῆς δημόσια συνεδρία στὴ σάλα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας. Ὁ πρόεδρος τῆς, ὁ σεβαστὸς κ. Ζησιού, μετὰ ἕνα σύντομο, μὰ οὐσιαστικόν, προοίμιον γιὰ τὴ νεοσύστατη Ἑταιρεία, στὸ ὁποῖο μᾶς εἶπε τοὺς σκοποὺς καὶ τοὺς πόθους τῆς, μᾶς παρουσίασε τὸν κ. Νίκο Βέη, ποῦ ἐπρόκειτο νὰ μᾶς ἀνακοινώσῃ τὴν ἐργασίαν τοῦ στα Μετέωρα. Τὸν κ. Ν. Βέη, οἱ ἀναγνώστες τοῦ «Νοῦμα» τὸν ξέρουν ἀπὸ τὰ ἐκλεχτά του ἄρθρα, τὰ ἱστορικά, τὰ γλωσσολογικά, τὰ κριτικά, κ. τ. λ. καὶ σὲ καθαρὴ καὶ κανονικὴ δημοτικῇ.

Σὲ διάλεξιν ποῦ βάστηξε περισσότερο ἀπὸ μιὰ ὥρα, ὁ κ. Βέης διηγῆθηκε στὸ πολυάριθμον καὶ διαλεχτὸ ἀκροατήριόν του, —δεσποτάδες, καθηγητὲς, λόγιους, κυρίες—τις ἀνακαλύψεις τοῦ τῶν θησαυρῶν τῶν Μετεώρων. Ὅχιτὼ μῆνες ἔμεινεν ἐκεῖ, γυρίζοντας στὰ μοναστήρια, ζώντας μὲ τοὺς καλογέρους, σκυμμένος ὥρες στὰ χειρόγραφα ποῦ μὲ τόσο ὑπομονὴ κ' ἐπιμονή, ξετρύπωνεν ἀπὸ τοὺς τάφους των. Περισσότερους ἀπὸ χίλιους κώδικας ἀπὸ τὸ Θ' Ἰσα μὲ τὸ ΙΗ' Αἰῶνα, ἔγγραφα σπουδαιότητος σημασίας ἱστορικῆς καὶ γλωσσικῆς, εἰκόνες, χρυ-

σθούλλα χωσμένα σὲ «κρύπτες», κειμήλια ριχμένα ἐδῶ κ' ἐκεῖ, ὡς καὶ μέσα σὲ κρανία νεκρῶν, ὁ ἀκούραστος αὐτὸς σκαλιστὴς τὰ βρῆκε, τὰ διάβαζε, τὰ ταχτοποιῆσε, τὰ κατὰ γραφῇ σὲ ἐπιστημονικὸν κώδικα. Ἡ διήγησίν του, μὲ τὸ ἀπλό τῆς ὕψους, καὶ τῇ φωνῇ τῇ ντελικάτῃ, εἶχε στιγμὲς ποῦ μᾶς ἔδινεν ἕνα δραματικὸν σύγκρουσιν, σὰν μᾶς ἔλεγε πῶς πῶς ἀπὸ ἕνα εἰκονοστάσι ἐβρίσκε τὴν πόρτα τῆς «κρυπτῆς» καὶ στὸ φῶς τῆς καντήλας ἔμπαινε στὸ μέρος ποῦ γιὰ αἰῶνες ἔμνησκον κρυμμένοι οἱ θησαυροὶ τῶν χειρογράφων. Στὸν κ. Βέη βλέπομε τὸ σύμβολον τοῦ ἀτομικιστῆ Ρωμοῦ. Διδάχτορας τοῦ Πανεπιστημίου μας μονάχα, ἔκανε ἐργασίαν ποῦ θὰ ζούλευαν οἱ ἀπόφοιτοι τῆς Ecole des Chartes. Μὲ μιὰ του ἐκθεστὴ ἐπαίρνε βραβεῖον ἀπὸ τὴν Ἀκαδημία τοῦ Μονάχου. Χωρὶς καμμιὰ βοήθειαν, χρηματικὴν ἢ ἡθικὴν, παλαίοντας μάλιστα μὲ δυσκολίες καὶ λυπηρὰ κάποτε ἐπεισόδια, κατάφερε νὰ κάμῃ ὁλομόναχος, ἐτι ἄλλοῦ γίνεται ἀπὸ ἀποστολὰς ἐπιστημονικῆς ἀνθρώπων σοφῶν, ποῦ ἡ πείρα κ' ἡ μελέτη τοὺς ἔχουν ἀσπρίσει τὰ μαλλιά. Ἀς ἐλπίζομε πῶς ἡ ἐργασία του δὲ θὰ σταματήσῃ ἐδῶ. Ὁ τόπος μας σὲ πολλὰ μέρη, ἐδῶ καὶ στὴ δούλη Ἑλλάδα, στὰ διάφορα νησιά, πρέπει νὰ κρύβῃ ἀκόμα ἀπειρους καὶ ἀνεχτίμητους θησαυροὺς. Στὴ Χίο, ὅπου οἱ σφαγὲς τοῦ 21 κ' οἱ σεισμοὶ τοῦ 81 ἔκαναν τέτοιες καταστροφές, ἴσως ἡ Νέα Μονή, τὸ περίφημον μοναστήρι Κωνσταντίνου τοῦ Μονομάχου, ἔχει καὶ αὐτὴ «κρύπτες»· λένε μάλιστα πῶς στὸ Κάστρο τοῦ νησιοῦ σώζεται πιθάρι γεμάτον χρυσόβουλλα. Ἀς ἐλπίζομε πῶς ὁ τωρινὸς ὑπουργὸς τῆς Παιδείας θὰ τοῦ ἀναθέσῃ μιὰ μέρα τὴν ἐπιστημονικὴ ἀποστολὴ νὰ πᾶν σ' ὅλα αὐτὰ τὰ μέρη, νὰ βωτῇ τοὺς βουδὸς φύλακες τῶν πατρικῶν μας θησαυρῶν καὶ νὰ μᾶς φέρῃ χρυσόμαλλα δέρατά.

*Ἀθήνα, 5 τοῦ Φλεβάρη 1910.

Δ. Π. Π.

Π. Σ. ΔΕΛΤΑ

ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

—ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ (μὲ εἰκόνες τοῦ κ. Ν. Λύτρα).

—Η ΚΑΡΔΙΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΑΣ (μὲ εἰκόνες τῆς Κας Σοφίας Λασκαρίδου).

Τυπώθηκε στὴ Λόντρα, σὲ διαλεχτὸ χαρτὶ καὶ εἶναι καλλιτεχνικὰ δεμένον.

Ποιλεῖται στὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» δρ. 3,50.

ξέρει μάταια καὶ ἀνώφελα, καὶ ἐπὶ τ' ἄλλο ἡ εὐαίσθητη ψυχὴ ποῦ εἶδε τὸ φριχτὸ θάμα τῆς ζωῆς καὶ δὲν μπόρεσε νὰ βαρτάξῃ κ' ἐσπασε. Δὲν ἐσπασε ὁλότελα, λύγισε. Κι ἀνάμεσα στὰ γόνατά της τώρα, μὲ κλειστὰ τὰ μάτια, κρύβει τὸ κεφάλι της, θυμᾶται τὰ ὅσα εἶδε καὶ θρηνεῖ. Πολλὰ μελέτησε φαίνεται ὁ κ. Καβάφης. Τὰ αἰσθήματα μῆνες πολλοὺς καὶ χρόνια μείνουν μέσα του καὶ σιγοσταλάζουν καὶ πετρώνονται στὸ νοῦ του καὶ ἀποκρυσταλλώνονται σὲ μιὰ σκέψιν. Ἔτσι τὰ ποιήματα τοῦ κ. Καβάφη, ἀργὰ καὶ σταλαχτὰ μᾶς ἐρχονται καὶ σὰ σταλαχτῆτες τοῦ ὑπομονετικοῦ καιροῦ φαντάζονται. Ἰδίως, συναισθήματα τοῦ λογισμοῦ καὶ τοῦ κορμιοῦ τραντάγματα, ποῦ σὲ πολυσέλιδον, λυρισμὸς θὰ μᾶς ἔχουνε κάποιος ἄλλος ποιητῆς, θορυβώδης καὶ πληθεύς, σεμνὰ καὶ ἀριστοκρατικὰ μᾶς δείχνει ὁ κ. Καβάφης.

«Σὲ μερικὸς ἀνθρώπους ἔρχεται μιὰ μέρα ποῦ πρέπει τὸ μεγάλο Ναὶ ἢ τὸ μεγάλο τὸ Ὁχι νὰ ποῦνε. Φανερώνεται ἀμέσως ὅποιος εἶναι ἔτοιμος μέσα του τὸ Ναί, καὶ λέγοντάς το πέρα

πηγαίνει στὴν τιμὴ καὶ στὴν ἀπεοίθησίν του.

Ὁ ἀρνηθεὶς δὲν μετανοῶναι. Ἀν ρωτιοῦνταν πάλι, Ὁχι θὰ ξανάλεγε. Κι ὅμως τὸν καταβάλλει ἐκεῖνο τ' ὄχι—τὸ σωστὸ—εἰς ὅλην τὴν ζωὴν του.

Βελύτερη, δραματικότερη σκέψιν, ἀδύνατον πῶς λιγολογᾷ καὶ πῶς ἀριστοκρατικὰ νὰ μᾶς δοθεῖ.

Τι εἶναι λοιπὸν ἐκεῖνο ποῦ τὸ φιλοσοφικὸ αὐτὸ κομμάτι τὸ ἀλλάζει, σὲ ποίημα αἰσθαντικὸ καὶ βαθύ; Εἶναι ὁ βουδὸς σπαρχμὸς τῆς καρδίας ποῦ θέλει νὰ ξεσπάσῃ καὶ δὲν τὴν ἀφήνει ὁ νοῦς, γιατί τὴ φοβᾶται. Ρυτιδώνεται λές ἡ ἡμέρα ἡ φαινομενικὴ τῆς ἐπιφάνειας ἀπὸ τὸ σιγαλινόν, τὸ αἰώνιον θαρρεῖς πέρασμα τοῦ πόνου τοῦ φριχτοῦ, τοῦ διπλῆ φριχτοῦ γιατί· εἶναι ἀθώρητος. Ἔτσι λένε πῶς ρυτιδώνεται κ' ἡ ἐπιφάνεια τῆς ἡμέρας θάλασσας, σὰν κάτω ἀπὸ τὰ νερὰ περνᾷ καρχαρίαι. Πάντα τέτοιο ἀθώρητο θερμὸ περνᾷ κάτω ἀπ' ὅλους τοὺς στίχους τοῦ κ. Καβάφη. Ἐνὰς ρυθμὸς περιώδυνος. Μιλεῖ σὰ νὰ παραμιλεῖ. Δὲν προσπαθεῖ, φαίνεται πῶς δὲν προσπαθεῖ, ἀρμονικὰ νὰ πλέξῃ τις λέξεις καὶ ὁμοιόμορφα τὴ γλώσσιν. Κ' ἔχει τι τὸ βαθεῖα αἰσθαντικὸ αὐτὴ του ἡ τεχνουργία. Θερρεῖς καὶ ὁ πόνος ὁ κρυφὸς τὸν ἔχει τόσο κουράσει ποῦ δὲν τοῦ εἶναι δυνατό νὰ στολίζεται μὲ φράσεις. Κάποτε οἱ ρίμες

ΣΤΟΝ ΙΟΥΛΙΑΝΟ

Καθὼς περνοῦσα ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ Πέλληνα, ὅστερ' ἀπὸ χρόνια, ἀπάντησα τῇ μητρειᾷ μου τὴν κακορρίζου Χριστίνα, μαύρη καὶ σκοτεινὴ μὲ τοιμ-
πιασμένα μάτια καὶ ξερὴ σὰν τὴ σταφίδα. "Απλώνε
πλόση σὶν ἥλιο καὶ δὲν μποροῦσε ν' ἀνοίξῃ τὰ μά-
τια της ἀπ' τὴν πολλὴ τὴν ἀνηλιὰ. "Ετοι καὶ δὲ μὲ
εἶδε. Στὰ νεῖατά της εἶταν ὥραία, καθὼς μοῦ εἶπαν,
καὶ χάλασε μὲ τὸ νὰ μὴν ἀγαπᾷ τὸ γέλιο. Πάντοτε
μουρμούριζε καὶ κλαίονταν. "Αμέσως ξαναθυμή-
θηκα τὸν καιρὸ πὺν μ' ἀνέτρεφε, τί καλὸ καὶ τί
κακὸ μοῦκαμε. Στὸ ζῦγι ἴσα θάβρουνται, μὰ ἔλα
πὺν ἡ ἀσκημιὰ της πάντα μ' ἔκανε νὰ θυμοῦμαι πε-
ρισσότερο τὸ κακὸ πὺν της χρωστῶ.

Γιὰ νὰ ξεφύγω κούνησα τὰ πόδια μου γλῆγο
ρότερα καὶ τὴν ἄφησα στὰ ρημονκλήσια της μὲ τοὺς
μπαμπούγερους καὶ σταφιδωμένους ἀγίους. "Αλήθεια
δμως, ἔχει καὶ Παναγίε; ἐκεῖ πὺν ξεχωρίζουν στὴν
τέτοια συντροφιά μὲ τὴ νεανικὴ ματιὰ τους καὶ μὲ τ'
ἀνοιξιὰτικο παιδί πὺν κρατεῖ ἡ ἀγκυλιά τους.

— Γεῖά σου, μωρὴ Χριστίνα! — καὶ τραβῶ
κατὰ τὴν Καλογραῖζα γιὰ νὰ πιάσω κορυφογραμμὴ
στὸ Τουρκοβούνη. Μιάς καὶ βγήκα κεῖ πάνου κι ἀν-
τίκρυσα τὸν κάμπο της "Αθήνας, τὴ θάλασσα κ' ἐνα-
γύρω τὰ νησιά, οὔτε Χριστίνες πιά οὔτε μητρειὲς
σκέφτονται καὶ πὺν νὰ τίς σκεφτῶ μὲ τὰ τόσα
χάδια καὶ τὰ φιλιὰ, τὰ γλυκὰ λόγια καὶ τίς εὐλογίες
πὺν μ' ἔξωσαν ἀπὸ παντοῦ; Ποιὸς ἄλλος μποροῦσε
νᾶναι αὐτὰ παρὰ της μάννας μου της "Αθηνοῦλας;
Τόσα χρόνια νὰ τὴν ἀλημονῶ στὰ ξένα, στὴς παρα-
μάννας μου τὸν τόπο, κ' ἡ μάννα μου, μ' ὅλα της
τὰ γεράματα νὰ μὲ γνωρίζῃ πάντα σὰν τὸ πιστὸ τὸ
σκυλί!

Ναί, μάννα, νὰ μὲ συμπαθᾷς, τώρα κ' ἐγὼ σὲ
γνώρισα· εἶσαι πάντοτε ἡ ἴδια γερὴ καὶ ἀπειροβο-
λοῦσα· καὶ τὰ χάδια σου εἶναι τόσο μαγεμμένα πὺν
καὶ της Γαλατινῆς της παραμάννας μου τὸ γάλα καὶ
τὰ γλυκὰ νανουρίσματα μοῦ φαίνεται πὺν θὰ ξε-
χάσω.

Τ' εἶν' αὐτὴ ἡ ζωὴ! Σὰν τὸ σανιδάκι στὸ πέλαγο
μᾶς παίζουν οἱ χιλιόστομοι ἀνέμοι. Αἰθερὸς ὁ ἕνας,
καῖθε ὁ ἄλλος. Μπορεῖ οἱ μανιασμένοι νᾶχουν με-
γάλῃ δύναμη, οἱ πὺν γλυκοφρονούμενοι ὅμως μᾶς πᾶν
μακρύτερα καὶ οἰκουρότερα στὰ δυνά τους ἀκρογιά-
λια. Τῆς μητρειᾶς μου ὁ ἄγγελος βορᾶς μ' ἀφῆκε
πιά καὶ μένει νὰ παλαίῃ γιὰ νὰ μ' ὀρίσουν ὁ

λαμπερὸς μπότης της μάννας μου μὲ τ' ἀεράκι τὸ
στρωτὸ της καλῆς μου Γαλατινῆς.

Τὸ τί θὲ ν' ἀπογίνῃ, ὁ Χάρος θὰ σ' το εἰπῇ.

Ὀχτώβρης 1909.

Δ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

— «ΣΕΡΑΠΙΟΝ τόμος Β' Ἀλεξάνδρεια 1910». Μόλι,
τάντικρύσεις τὸ πρῶτο φυλλάδιο τῆς φετινῆς χρονί-
ας θὰ ξεφωνήσῃ: Νά, τὸ διαμαντάκι τοῦ ἀγῶνα μας! Καὶ
μόλις γυρίσεις τὸ ξώφυλλο τοῦ θὰ διαβάσεις τὰ λεδέντικα
τοῦτα λόγια: «Σεράπιον, ὄργανο τῆς ὁμωνυμῆς ἐταιρίας
γιὰ τὸ ἐλευτέρωμα τῆς σκέψης καὶ τὴν ἐπικράτησιν τῆς
ζωτανῆς μας γλώσσας».

Πὺν βγήκε τὸ «Σεράπιον» καὶ πὺν δουλεύει, τὸ εἶ-
παμε πέρα (ἡ Νουμάς) 356, σελίδα 8) καὶ μὲ χαρὰ μας
βλέπουμε πὺν κείνο πὺν μᾶς τᾶνε πέρσι (μπαίνοντας
δὴλ. στὴ δευτέρῃ χρονιά, νᾶν τὸ μεγαλώσου τὸ περιοδικό
τους καὶ νᾶν τοῦ δώσουν τὸν τύπο τοῦ «Mercure de
France») τὸ κάμανε φέτος. Τὸ πρῶτο φυλλάδιο τῆς φε-
τινῆς χρονί-ας, μὲ τὸ διαλεχτὸ χαρτί του, μὲ τὸ καλλι-
τεχνικὸ τύπωμά του, μὲ τίς 96 σελίδες του καὶ τὰ πλούσια
περιεχόμενά του μᾶς καταπλημμύρισε χαρὰ τὴν ψυχὴ.

Φέτο τὸ «Σεράπιον» θὰ βγαίνει κάθε δυὸ μῆνες καὶ ἡ
συντροφικὴ του εἶναι ὁ δρασμὸς τῆς χρονιά. Τὸ κατατόπι
του: Revue «Serapion», B. P. 938, Alexandrie—
Egypte.

— ANT. K. ΔΕΚΟΠΟΥΛΟΥ: ΤΟ ΒΙΟΛΙ: Ἄ ν ἄ-
π λ ι 1910. Μικρὸ βιβλιαράκι μὲ περισσὴ ἀγάπη γιὰ τὴν
ἴδιαν καὶ μὲ στίχους καλοῦς, ἡ τὸ πὺν σωστό, μὲ δειγ-
ματα πὺν μᾶς τᾶζουνε μὲ μῆρα στίχους καλοδουλεμένους
καὶ διαλεχτούς. Μ' αὐτὰ δὲ θέλουμε νὰ ποῦμε πὺν τὸ
«Βιολί» τοῦ φίλου μας εἶναι ἐμπι-ξοκούντιστο, καθὼς ὁ
ἴδιος μᾶς γράφει. Τραβᾷ πὺν καὶ πὺν καὶ δεξιάς γιο-
μάτες γλῶσσας, καὶ ἄλλες γιομάτες πάθος, καὶ ἄλλες γιομάτες
γῆτειά καὶ ἀφίλεια. Καὶ γι' ἀπόδειξιν νὰ, ἔνα τετράστιχο:

Ἀπόψε τὸ κολλάρου μου φρεσκοσιδερωμένο
μ' ἔνα μαντήλι καθαρὸ καὶ μοσχοδιπλωμένο,
τὰ βρήκα στὸ τραπέζι μου κ' εἶπα: Ποιὸς τᾶς φέρει;
Καὶ κείνα ἀποκριθῆκαν: Τῆς ἀδερφῆς τὸ χέρι...

Νά, καὶ δυὸ τρεῖς στρωφὰς ἀπὸ τὰ «Μέτα κι ὅζω»:

Κλαῖς τὴν ὥρα πὺν γεννήθης,
Στρατοκόπε πὺν γυνᾶς,
τώρα καὶ ἐθυσμένης
καὶ τραγοῦδι ἀρχινᾷς...

Τώρα, μὲ τὰ δυὸ σου χέρια
τὸ κεφάλι σου σκοτώνεις,

τώρα δάφνης μὲ τὰ ἴδια
παίρνεις καὶ τὸ στεφανώνεις.

Πέτρα πέτρα χρόνια κάστρο
παιδεβόσουνα νὰ χτίσεις,
τώρα σήκωσες τὸ χέρι
στὴ στιγμὴ νᾶν τὸ γκρεμίσεις.

Ἡ γνώμη μας εἶναι πὺν ὁ κ. Δεκόπουλος, δουλεύον-
τας περισσότερο τὸ στίχο του, καὶ θὰ καταφέρει μὲ τὸν
καιρό.

ΑΜΟΙΡΗ ΜΑΝΝΑ!

Στὴν κ. Εἰρ. Δεντρινου

Ἀμοιρὴ μάννα! Τὸ παιδί σου ἔχασες καὶ σὲ
λυπᾷται!

Τὸ ξέρεις τώρα τ' εἶναι τ' ἄχαρο τὸ δάκρι!

Ἀποστάλαγμα τῆς ρημαγμένης ἀπ' τὸν καημὸ
καρδιάς σου, ποτίζει τὰ λούλουδα τοῦ τάφου του καὶ
τὰ μαράννει.

Ἀχνὸς τῆς λυομένης ἀπ' τὴ φωτιὰ τοῦ πόνου
σάρκας σου, καφτὸ πέφτει στὸ μάρμαρο τὸ κρύο, τὸ
τρυνάει καὶ πᾶει ν' ἀνταμώσῃ τὸ ταλαίπωρο κορμί,
πὺν ὁ ἄρπαξε ἡ ζηλιάρα ἡ γις ἀπ' τὴ γλυκιὰ ἀγκα-
λιά σου, καὶ τόσο τὸ κρατᾷ σφιχτά, πὺν κανεῖς!
πᾶ κανεῖς! νὰ τὸ λυτρώσῃ δὲν μπορεῖ ἀπ' τὴ φριχτὴ
ἀγκυλιά της.

Ἀμοιρὴ μάννα! σὰν ἀκουμπᾷς τὸ βράδι στὸ
προσκέφαλο ζητώντας τὸν ἕπνο νᾶρθῃ νὰ ξε-
κουράσῃ τὴν ἀποκαμωμένη ἀπὸ τὴ μαύρη λήθη
ψυχῇ σου, τὸ ξέρεις τ' ἄχαρο τὸ δάκρι! πὺν κυλάει
σιγὰ-σιγὰ στὸ μάγουλό σου, σταλάζει στὰ στεγνω-
μένα ἀπὸ τὸ ἄχ!! χεῖλιά σου καὶ γεύεται τὴν ἀρ-
μυρὴν τοῦ πίκρα κ' εἶσαι πλερώνεις διὰ τίς γλύκες
πὺν ἄλλοτε σοῦδωσαν τὰ φιλιὰ.

Τὴ νύχτα σὲ σὶν ἕπνο σου καμμιὰ φορὰ τὸ
φτερωτ' ὄνειρο ἀπὸ τὰ σπλάχνα τῆς κακιάς τὸ παίρ-
νει καὶ σ' τὸ φέρνει τ' ἀγγελουδί σου τὸ πολυαγαπη-
μένο, καὶ τὸ φιλᾷ, καὶ τὸ θωρᾷ, τὸ σφίγγει στὴν
καρδοῦλα σου καὶ εἰς εὐτυχημένη. Ἀμοιρὴ!! ἄ-
ξαφνα ξυπνᾷς καὶ τρομαγμένη κράξεις: «Ποῦ εἶμαι;
καὶ ποῦ εἶμουν; ποῦ εἶναι τὸ παιδί μου;» Καὶ
στὴν καρδιά σου τὸ ζητᾷς, μὰ βρῖσκες τὴν πληγὴ
σου... Καὶ βαρυστασενάξεις: ἐκεῖνο εἶταν ὄνειρο; ἡ
τοῦτο εἶναι τώρα;

του τελειώνουν μὲ τὴν ἴδιαν λέξιν. Καὶ δείχνει αὐτὸ
καὶ σὰν ἰδέε fixé, πὺν ἔρχεται καὶ ξανᾶρχεται
τὸ ἴδιο τὸ ἀπαράλλαχτο ἐπίμαχ καὶ δὲν ἔχει
διωγμό.

Ὁ ρυθμὸς τοῦ κ. Καβάφη μᾶς δείχνει τέλειαν
τὴν ψυχὴν τοῦ τὴν τόσο ὑποταγμένην, μὰ καὶ τόσο
περίλυπη.

Καμιὰ θερμὴ ἔκφραση ἐπαναστατημένου λυρι-
σμοῦ, καμιὰ ἀπότομη ἀποραστικὴ χερνομῖα. Ἡ
Ἀγάπη, ὁ Πόνος, τὰ Πάθη, ἡ Φύση, συναίσθημα
πολὺ βαριά, θὰ σπούσαν τὸ στίχο τοῦ ποιητῆ. Συ-
ναίσθημα τόσο ὑποκειμενικὰ, θὰ τὸν ὀδηγοῦσαν
ἄθελα σὲ καμιὰ διαμαρτυρίαν, σὲ κανένα ἀνατίνχη-
μα, σὲ καμιὰ πρόκλησιν στὴ Μοῖραν. Τὰ πάθη αὐτὰ
τὰ φοβᾷται ὁ κ. Καβάφης. Τὰ κυτᾷ νὰ περ-
νοῦν καὶ νὰ τὸν σιανιάζουν καὶ συμπλῶνεται σὲ
μὴ γωνία καὶ ἀνησυχεῖ μήπως τόνε δοῦν καὶ τὸν
προκαλέσουν καὶ τὸν ἀναγκάσουν νὰ πεῖ μὲς σ' αὐτὰ
τὴ σκέψιν του. Ἄν ἐπαιρνε τὴν ἀγάπην—τὴν ἀγάπην
πὺν ἡ μᾶς σπᾷ ἡ μᾶς κάνει θεοῦς, τὸ ξέρει, θὰ
πεφτε ἀπὸ τὴ συγκρατημένη ἀριστοκρατικὴν καὶ
θὰ μιλοῦσε μὲ τὸ θόρυβο λυρικῆς χαρᾶς ἢ ἀγωνίας.
Ἀκούσατε:

«Σ' αὐτὲς τίς σκοτεινὲς κάμαρες πὺν περνῶ
μέρες βαρεῖς, ἐπάνω κάτω τριγυρνῶ
γιὰ νᾶρω τὰ παράθυρα. Ὅταν ἀνοίξῃ
ἔνα παράθυρο θᾶναι παρηγορία.
Μὰ τὰ παράθυρα δὲ βρίσκονται ἡ δὲν μπορῶ
νὰ τᾶρω. Καὶ καλλίτερα ἴσως νὰ μὴν τὰ βρῶ.
Ἴσως τὸ φῶς θᾶναι μὰ νᾶν τυραννία,
Ποιὸς ξέρει τί καινούργια πράματα θὰ δείξῃ».

Εἶναι τὸ πὺν χαρκατηριστικὸ ἀπ' ὅλα τοῦ τὰ
τραγοῦδια. Βλέπετε; Ἐνας ἐφιλάτης βρῦς κίθεται
ἐπάνω στὴν ψυχὴ τοῦ κ. Καβάφη καὶ δὲν τὸν ἀφί-
νει νὰ σηκωθεῖ νὰ πεταχτεῖ ἐπάνω ν' ἀνοίξῃ τὰ
παράθυρα, ν' ἀνοίξῃ καὶ τίς πόρτες, νὰ μπεῖ μέσα
ὁ ἥλιος, νὰ μποῦνε κ' οἱ βροχὲς κ' οἱ φωνὲς τοῦ
πλήθους κ' ἡ ἄγνοια ἀμιλησιὰ τῶν ἄστρων.
Κλεῖτ' αὐτὴν καὶ σὶν καινούργια καὶ σὶν ζωντανά,
γιατὶ καλὰ ξέρει πὺν μὴ τυραννία νᾶν θὰ γεννηθεῖ
πάλι ἀπὸ αὐτῇ. Τί; πόθοι πάλι; Ἀπογοήτεις,
λαχτάρες ἄγονες; Ὅχι! ὅχι! Καλύτερα νὰ κλείσῃ
τὰ παράθυρα, τίποτα νὰ μὴ δεῖ πιά. Κουράστηκε,
νικήθηκε. Κάπου-κάπου μόνον καὶ μᾶς ψιθυρίζει.
Τόσο σιγὰ, πὺν χρειάζεται μὴ ἡρεμὴ χειμωνιά-
τικὴ δύση γιὰ νὰ τὸν ἀκούσεις. Κι ὅμως ἄλλοτε,

τὰ παράθυρά του θᾶν ἀνοιχτά καὶ θὰ μπαίνω-
θαιναν ἴσως τὰ χελιδόνια τὴν ἀνοίξῃ καὶ θᾶχτι-
ζον τίς φωλιές τους στὴν στέγην τοῦ σπιτιοῦ. Τὰ
χελιδόνια πὺν καὶ ἂν ἐρχονται μένουν τόσο λίγο καὶ
φεύγουν! Τότε θὰ τραγουδοῦσε καὶ ὁ κ. Καβάφης,
χωρὶς ἄλλο, τὴν χαρὰ καὶ τὴν ἀγάπην, καὶ πολλὰς
φορὲς θᾶμεινε ἀκουμπισμένος στὰ παράθυρά του
κοιτάζοντας ὅλα αὐτὰ. Πόσο βᾶσταζε ὅμως αὐτό;
Πόσες ἀραγε φορὲς εἶδε νᾶρθουν καὶ νὰ φύγουν τὰ
χελιδόνια; Ποιὸς ξέρει! Καὶ μὴ μῆρα βρέθηκε
φριχτὰ κουρασμένος. Τὰ χελιδόνια; θᾶρθουν καὶ θὰ
φύγουν χιλιάδες φορὲς, δὲ γίνηκε ἔτσι; Καὶ μᾶς τὸ
λέει:

«Τὴν μὴ μόνον τὴν ἡμέραν ἄλλη
μόνον τὴν, ἀπαράλλαχτη ἀκολουθεῖ. Θὰ γίνον
τὰ ἴδια πράματα, θὰ ξαναγίνον πάλι—
οἱ ὅμοιες στιγμὲς μᾶς βρίσκουν καὶ μᾶς ἀφήνουν».

Μήνας περνᾷ καὶ φέρει ἄλλον μῆνα.
Αὐτὰ πὺν ἔρχονται κανεὶς εὐκολὰ τὰ εἰκάζει,
εἶναι τὰ χθεσινὰ τὰ βαρετὰ ἐκεῖνα.
Καὶ καταντὰ τὸ αἶθρο πᾶ σὰν αἶθρο νὰ μὴ μοιάζει.

Ἔτσι ἄχ! ἔτσι ἄμοιρη μάννα, περνᾷς τὴ γκρε-
μισμένη ζωὴ σου.

Ὁ ἥλιος πιά τὴ θερμὴν του δὲ ρίχνει,
τὰ λούλουδα δὲν ἔχουν μυρουδιά,
καμμία χαρὰ δὲ φέρουν τὰ τραγούδια
κι οὔτε φωνὴς δὲ χτίζουν τὰ πουλιά.

Καὶ θὰ περάσουν ὥρες, μέρες, μῆνες, χρόνια!
καὶ θάρθῃ ὁ μεγάλος αὐτὸς μάστορης, ὁ Καιρὸς, νὰ
ράβῃ τὴ σκισμένη σου καρδοῦλα, πάλι θὰ θρέψῃ
ἴσως ἡ πληγὴ τῆς, μὰ τὸ σημάδι πάντα θὰ τῆς μένῃ.
Παρίσι, Δεκεμβρίου τοῦ 909.

ΣΤΑΧΤΟΠΟΤΑ

ΒΓΗΚΑΝΕ

ΤΟΥ ΨΥΧΑΡΗ ΡΟΔΑ ΚΑΙ ΜΗΛΑ ΤΟΜΟΣ Ε'

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

καὶ πουλιούνται στὸ Βιβλιοπωλεῖο «Ἑ-
στίας» δρ. 4.

ΠΕΡΙΕΧΑΜΕΝΑ:

Σὰ λάμπει ὁ ἥλιος—Μιά κριτική—Ἐνωση θὰ
πῇ δύναμη—Τρομοκρατία—Μάθησι καὶ λευτεριά—
Ὁ «Συγγραφεὺς»—Ἐπίλογος—Ἐκατὸν πενήντα—
Αἰγωνισμός γιὰ τὴ γλώσσα 1904—Ἡ γραμματικὴ
τοῦ Ροντάνη—Λευτεριά καὶ μάθησι—Τὸ ὄντο τοῦ
Νεεμίας—Ἐνα γράμμα—Οἱ παράδες—Διαβάζοντας
τὰ Πάτρια—Σκευοῦλες—Ἡ κλωστή—Ἐνα νό-
στιμο ἐπιχείρημα—Ξενισμός—Ταχυδρόμος, ταχυδρο-
μεῖο, πόστα—Ἐνας ἔνας—Τὶ λέγεται γλώσσα—Ἀ-
νοιχτὸ γράμμα—Τὰ βιβλία μας καὶ τὰ περιοδικὰ μας
—Ὁ Ἀντρεῖς καὶ ἡ γυναίκα—Ὁ κ. H. Krüger—
Τὸ φεγγάρι—Ἡ χημία τοῦ λαοῦ—Μαρία Ἐλένη
—Καλοσύνη καὶ Αἰθάλα—Ἀγαθὰ λόγια—Ὁ Μεσ-
σαζέλης—Τριάντα χιλιάδες φράγκα χρυσά—Πρωτο-
χρονιατικὸ—Αγάπη—Πέρα πέρα—Ὁ Νουμάς—
Γράμμα στὴ Μυριέλλα.

ΠΕΤΡΟΥ ΖΗΤΟΥΝΙΑΤΗ

Η „ΔΗΚΥΘΟΣ“

(Τραγούδια. Δραχμὲς 3 προπληρωτέες).

Βγαίνει σὲ λίγες μέρες

Συντρομητὲς γράφονται μόνο στὴν κυρία

ΒΥΣΤΑΘΙΑ Δ. ΖΗΤΟΥΝΙΑΤΗ

Πλατεῖα Κυριακοῦ, Ἀθήνα

Κ' ἔτσι οἱ στίχοι τοῦ κ. Καβάφη ἔρχονται τόσο
τρομαχτικά ἥρμεσι ποὺ νοιώθεις πρὶν νάρθουν νὰ μᾶς
βρῶνε—μέσα σὲ μιὰ μεγάλη κάμερα ἔρημη, ἀγρύ-
πνησαν καὶ κλάψανε πολὺ: καὶ μᾶς ἦρθαν μόνο,
σὰν εἶδαν πὼς μποροῦν νὰ μᾶς ποῦν τὸν πόνο τους,
δίχως μὲ κανένα μελοδραματικὸ κίνημα, νὰ τὸν
θεαματοποιήσουν ἢ μὲ καμιά πομπωδικὴ ἔκφραση
νὰ ἐγγίσουν τὴν ιερὸτατὴ θλίψη του. Προσπαθεῖ νὰ
μᾶς παρηγορήσῃ γιὰ τὴ ζωὴ, νὰ μᾶς χαμογελάσῃ,
εἶναι ἥρμεος καὶ κρύβει ὅσο μπορεῖ καὶ πρὸ σπαρτιά-
τικῆς, τὸ μυστικὸ πόνο ποὺ τοῦ ξεσκίζει τὰ στήθια
δ κ. Καβάφη.

Ἐνα ἀπὸ τὰ ὠριότερα ἔργα τοῦ Μιχαήλ
Ἀγγελίου εἶναι μέσα στὸν Ἅγιο Πέτρο τῆς Ρώμης
τὸ ἀγάλμα τῆς Παρθένας Μαρίας ὅταν σηκώνει τὸν
πεθαμένο γιὸ τῆς ἀπάνω ἀπὸ τὸν τάφο. ἔχει τόσο
κλάψει τίς φριχτὲς μέρες τῶν Παθῶν, ποὺ τώρα
πιά τὴν ἡμέρα τῆς στερνῆ τοῦ Ἐνταφιασμοῦ κουρά-
στηκε, καταβλήθηκε, ἔλιωσε. Κρατεῖ πεθαμένο τὴ
Ζωὴ τῆς ἀπάνω στὰ χεῖρα τῆς κ' εἶναι τόσο ἥρεμη
ἀπὸ τὴν πολλὴ κούραση ποὺ θαρρεῖ καὶ χαμογελά.
Ἀριστοκρατικότερη ἔκφραση πόνου δὲν ὑπάρχει,
φαίνεται μου. Καὶ τραγικώτερη. Καὶ φαίνεται μου
ἀκόμα τίποτα ἄλλο στὸν κόσμον δὲν ξέρω νὰ μοιά-

Ο ΝΟΥΜΑΣ,

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Κρήτη δρ. 10

Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸν δρ. χρ. 12 1/2

Γιὰ τίς ἐπαρχίαι δεχόμεστε καὶ τρέμνετε (3 δρ. τὴν τρι-
μήν) συντρομῆς.

Κανένας δὲ γράφεται συντρομητὴς ἂν δὲ στείλει μπροστὰ
τὴ συντρομὴ του.

20 λεπτὰ τὸ φύλλο λεπτὰ 20

Τὰ περασμένα φύλλα τοῦ Νουμά πουλιούνται
στὸ γραφεῖο μας στὴ διπλὴ τιμῇ.

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κισόκια (Σύνταγμα, Ὁμόνοια
Ἑθν. Τράπεζα Ἰπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμὸς Τροχιό-
δρομου (Ἀκαδημία), Βουλὴ, Σταθμὸς ὑπόγειου Σιδη-
ρόδρομου Ὁμόνοια), στὸ κισόκι Γιαννοπούλου (Χαυ-
τεῖα), στὰ βιβλιοπωλεῖα Ἑστίας Γ. Κολάρου καὶ
Σακέτου (ἀντίκρυ στὴ Βουλὴ).

Στὴν Κέρκυρα, Πάτρα καὶ Βόλο, στὰ Πραχτο-
ρεῖα τῶν Ἐφημερίδων, στὸν Πύργο στὸ βιβλιοπω-
λεῖο τοῦ κ. K. Βαρουξῆ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Στρατὸς καὶ Βουλὴ—Τὶ γινότανε στὰ 97—
Ὁ κ. Ἀντρέας—Ὁ κ. Φυτόσοφος καὶ
ἡ καθαρεύουσα—Πανὰς καὶ Σία.

ΝΑ ΜΗ μπαίνουνε στὴ Βουλὴ οἱ ἀξιωματικοί,
μὰ νὰ μένουνε στοὺς στρατῶνες τους Νά, τί λένε,
πὼς ἀποφάσισε νὰ ζητήσῃ ὁ «Στρ. Σύνδεσμος» ἀπὸ
τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν. Κι ἂν εἶναι ἀληθινὸ αὐτό, κι ἂ
γίνει, δὲν μπορεῖ κανεὶς παρὰ νὰ συχαρεῖ τοὺς ἀξιο-
ματικούς μας ποὺ εἶδαν ἐπιτέλους τὸ σωτὸ κι ἀπο-
φάσισαν νὰποκλείσουν τοὺς στρατιωτικούς ἀπὸ τὴ
Βουλὴ.

Ἡ ἀπόφασις αὕτη τοῦ «Στρ. Σύνδεσμου» τοὺς
κάνει χαλάλι τὰ καινούρια γαλόνια ποὺ μὲ τὸ
φτυὰρι τελευταῖα σκορπιστήκανε, τοὺς κάνει ἄξιους
ἀκόμα καὶ γι' ἄλλα καινούρια γαλόνια. Ἐπιτέλους
ἂς μένουνε στοὺς στρατῶνες τους κι ἂς φορτώνουν-
ται γαλόνια—σῶνε νὰ βασταῖ ἡ τσέπη μας νὰ
τοὺς πληρώνει καὶ τοὺς μιστοῦς.

Εἶναι γνωστὸ πὼς στὰ 97, ὅταν ἀκόμα ὁ Τοῦρκος
βρισκότανε ἔξω ἀπὸ τὴ Λαμία, οἱ ἀξιωματικοί μας, ὅσοι
πολιτευόντουσαν ἢ εἶχαν σκοπὸ νὰ πολιτευτοῦν ὑστερ' ἀπὸ
τὴν εἰρήνην, ψηφιστοῦσαν μέσα στοὺς στρατῶνες τους
κι ἀδυνατίζανε τοὺς λόγους τους, στέλλοντες τοὺς πατριώ-
τες τοὺς ἐφεδρὺς μὲ ἄδεια στὴν πατρίδα τους.

Ζεῖ τόσο πολὺ μὲ τὴν ψυχὴ τοῦ κ. Καβάφη. Ἔτσι
θλιμένη, ἔτσι σεμνὰ ἀπελπισμένη παρουσιάζεται μας
ὑστερὰ ἀπὸ ἀνάκουστο μοιρολόι ἡ ψυχὴ τοῦ κ. Κα-
βάφη, κρατώντας στὰ χεῖρα τῆς σεμνῆ καὶ ὑπομο-
νετικῆς τῆς χαρὰς τῆς ζωῆς του. Ὅλη ἡ ποίησις τοῦ
κ. Καβάφη μᾶς δηγᾶται γιὰ κάποια μερόνυχτα,
πολὺ μακρινά, πολὺ μακρινά, ποὺ ὁ ποιητὴς πολλὴ
χαρὰ καὶ πολλὴ θλίψη θὰ αἰσθάνηκε.

Ὡς ὅτου ποὺ μιὰ μέρα:

«Χωρὶς περίσκεψη, χωρὶς λύπην, χωρὶς αἰδῶ,
μεγάλα κ' ὀνηλά τραγῶν μου ἔχισαν τείχη.
Καὶ κάθομαι καὶ ἀπελίζομαι τώρα ἐδῶ.
Μὲ τρώγει τὴν καρδιά καὶ τὸν νοῦν αὐτὴ ἡ τύχη,
δίδει πράγματα πολλὰ ἔξω νὰ κάμω εἶχον.
Ἄ, δὲν ἐκίχην τὰ τείχη πὼς νὰ μὴν προσέξω.
Ἄλλὰ δὲν ἄκουσα ποτὲ κρότον κτιστῶν ἢ ἤχον.
Ἀνασθῆναι μ' ἐκλείσαν ἀπὸ τὸν κόσμον ἔξω.»

Καὶ δὲ διαμαρτυρήθηκε, δὲν ἐκίνησε τὸ χέρι
του γιὰ κάποια ἀντίσταση. Ἐσκυψε τὸ κεφάλι στὴ
Μοῖρα κ' ὑποτάχθηκε, μὰ δὲν παρηγορήθηκε. Ἔτσι
ἔφθσε τὰ χρόνια καὶ πῆγαν καὶ χάθηκαν οἱ ὠραῖοι
καιροὶ τῆς νιότης καὶ τώρα, καὶ τώρα, σὰ νὰ τὸ

Γιατὶ ὅποιος πολιτεύεται, ὅλα τὰ μέσα τὰ θεωρεῖ ἱερά:
γιὰ νὰ πτύχῃ τὸ σκοπὸ του. Οἱ ἀξιωματικοὶ μοναδικὸ
σκοπὸ τους πρέπει νὰ ἔχουν πὼς νὰ μορφώσουνε στρατὸ καὶ
γι' αὐτὸ ἡ Ἐθνοσυνέλευσις μεθ' αὐτοῦ δὲν πρέπει νὰ διστάζει
καθόλου νὰ κάμῃ αὐτὸ ποὺ ζητάει σήμερον ὁ «Στρ. Σύν-
δεσμος».

★

Τ' ΕἶΝΑΙ πάλι αὐτὰ τὰ ἐξωφρενικά μὲ τὸν καθηγητὴ
κ. Ἀντρέαδην; Μιλώντας, λένε, στὴν ἐξέτασι κάποιου Σα-
μιώτη φοιτητῆ γιὰ τὰ οἰκονομικὰ τῆς Σάμου, κατὰκρινε τοὺς
Σαμιώτες πολιτικούς, ποὺ μὲ τὰ ταπεινὰ προσωπικά τους
πάθια φέρανε τὸ ἔθρῳκὸ νησί στὸ σημερὸν τοῦ χάλι κ' οἱ
Σαμιώτες φοιτητὲς, λέει, ἀντὶ νὰν τὸν χεροκροτήσουνε
γιὰ τὴν εὐλιχρίειά του, τὸ ἐναντίον, θεωρηθήκανε καὶ φο-
βερίζουνε νὰ μὴν τὸν ἀρίσουνε νὰ ξαναπαράδῃσι στὸ Πανέ-
πιστήμιο.

Ἡ «Ἀκρόπολις» ἔγραψε πὼς δὲ φταῖνε οἱ Σαμιώτες
φοιτητὲς, μὰ ἄλλοι, ποῦχουνε σφέρο, σπρώξανε τὰ πρά-
ματα στὸ ἀποχώρητο. Ἄν εἶναι ἔτσι, πρέπει οἱ φοιτητὲς,
καὶ πρῶτοι πρῶτοι οἱ Σαμιώτες φοιτητὲς, νὰ μαζωχτοῦνε
γύρω στὸν καθηγητὴ τους καὶ νὰ βάλουν κάθε κατεργάρη
στὴ θέση του.

★

Ο ΦΥΤΟΣΟΦΟΣ κ. Δρακούλης μὲ τὸ θιασὸν τοῦ πήγε
στὸ Βόλο, κι ἀπὸ καὶ δὲν ξέραμε γιὰ ποῦ θὰν τοῦ δώσει,
μὲ σκοπὸ νὰ φωτίσῃ τις ἐργατικὲς τάξεις καὶ νὰ διαδώσῃ
τις σοσιαλιστικὲς καὶ εὐτοφαγικὲς ἰδέες του. Ὁ κ. Δρα-
κούλης εἶναι πούρος καὶ χερουσιάνος καὶ στὴν κουβέντα του
καὶ στὸ γράφισμά του. Καταντάει λοιπὸν ἀκατανόητο πὼς
θὰν τὰ καταφέρει νὰ φωτίσῃ τὸ λαὸ μὲ τὴ γλώσσα ποὺ
μεταχειρίζεται. Σοσιαλισμὸς καὶ καθαρεύουσα!.. Αὐτὸ τὸ
ἀνάποδο κι ἀταίριαστο μόνο στὸ Ρωμαϊκὸ μπορούσε νὰ
γίνει!

Ὡστόσο νά, ποῦ γίνεται κι αὐτό. Τὸ πὼς τώρα γίνε-
ται, εἶναι ἄλλο ζήτημα κι ἂ θέτε σὰς τὸ λέμε. Πάντα
μεταξὺ ρήτορα καὶ ἀκροατηρίου ὑπάρχει ἕνας τρίτος, εἶδος
ντραγουμάνος. Ὁ ντραγουμάνος λέει στοὺς ἐργάτες πὼς ὁ
τάδε κύριος, ποῦναι σοφὸς κτλ., θὰ σὰς πεί τὸ καὶ τὸ καὶ
νὰ προσέξτε στὰ λόγια του. Ὁ ρήτορας ἀνεβαίνει στὸ
βῆμα, ἀρχινᾷ νὰ κῆβει τις κοῦρες του καὶ τις ἐλληνικοῦ-
ρες του καὶ οἱ ἐργάτες... χαμουριούνται ἀπὸ τὴ συγκί-
νησι.

Αὐτό, μᾶς εἶπαν, ἔγινε τις προάλλες στὸν Πειραιᾶ μὲ
κάποιους κύριους ποὺ κατεβήκανε ἀπὸ τὴν Ἀθῆνα καὶ μι-
λήσανε στοὺς ἐργάτες. Τὸ ἔβιο, ἐλπίζουμε, νὰ γίνῃ καὶ στὸ
Βόλο μὲ τὸν κ. Δρακούλη.

★

ΕἶΝΑ ἄλλο, ποὺ μπορεῖ κανεὶς καὶ γι' αὐτὸ νὰ συχα-
ρεῖ τὸ «Στρ. Σύνδεσμος», εἶναι ἡ ἀπόφασις ποὺ πήρε νὰ
ζητήσῃ νὰ καταργηθῇ ἀπὸ τὸν καινούριον ὀργανισμό τοῦ
Στρατοῦ ἡ γελοία ἐκείνη διάταξι ποὺ διόριζε τρεῖς ποιν-
τικὲς στρατιωτικὰς μὲ τὸν τίτλον «Ἐθνικὸς ποιητὴς» καὶ μὲ
βαθμὸ καὶ μιστὸ λοχαγῶς.

Ὁ κ. Φωκ. Πανάς, δ κ. Μηνᾶς Τραμπακουλόπουλος

μετχνισώνει, σὰ νὰ λυπᾶται:

...Στοῦ καφενείου τοῦ βοερού τὸ μέσα μέρος
μὲ μιὰν ἐφημερίδα ἐμπρὸς του, χωρὶς συντροφιὰ.

Καὶ μὲς στῶν ὀθλιῶν γηραιῶν τὴν καταφρόνια
σκέπτεται πόσο λίγο χάριξε τὰ χρόνια
ποῦ εἶχε καὶ δύναμη, καὶ λόγο κ' ἐμορφιά.

Ἔρεϊ ποὺ γέρασε πολὺ τὸ νοιώθει, τὸ κυτᾷ.
Κ' ἐν τούτοις ὁ καιρὸς ποὺ ἦταν νέος μοιάζει
σὰν χθές. Τὶ διάστημα μικρὸ, τί διάστημα μικρὸ.

Καὶ συλλογιέται ἡ φρόνησις πὼς τὸν ἐγέλα
καὶ πὼς τῆς ἐμπιστεύονταν πάντα—τί τρέλλα!
τὴν ψεύτρα ποὺ ἔλεγε: «Ἀἰετοῦ. Ἐχεις πολὺν καιρὸ».

Θυμᾶται ὁρμὲς ποὺ βάσταγε καὶ πόση
χαρὰ θυσιάζε. Τὴν ἀμνηστὴν τὴν γνώση
κάθ' ἐκκαιρία χαμένη τώρα τὴν ἐμπαίζει.

...Μὰ ἀπ' τὸ πολὺ νὰ σκέπτεται καὶ νὰ θυμᾶται
δ γέρος ἐξαίσιοτης. Κ' ἀποκοιμᾶται
στοῦ καφενείου ἀκουμπισμένος τὸ τραπέζι.»

Μὰ πόσο ἀργά! Πόσο ἀργά τὸ ἀντιλαμβάνεται
αὐτὸ ὁ Ποιητὴς καὶ πόσο εἶναι περιῶδον τὸ παρὰ-

καὶ ὁ κ. Σπύρος Ματσούκας (ὁ τρίτος μὲ τὸν τίτλο «ἐθνικὸς ἀρχιποιητής»), ποῦ εἶχανε εἰσφέρει αὐτὴ τὴ θέση, θὰ μείνουν ἔτσι στὰ κρῦα τοῦ λουτροῦ, δίχως γαλόνια καὶ σακαράκα.

Ἡ Κοινὴ Γνώμη

ΤΑ ΔΡΑΚΟΥΛΕΙΑ

Φίλε Νομῶ,

Ὁ κ. Δρακούλης στὸ τελευταῖο φύλλο τοῦ περιοδικοῦ τοῦ «Ἐρευνα» δημοσιεύει ἄρθρο γιὰ τὴ σοσιαλιστικὴ κίνηση τῆς Ρωμοσύνης στὸ 1909. Στὸ ἄρθρο αὐτὸ κάνει λόγο γιὰ τὴν «Κοινωνιολογικὴ Ἐταιρεία» καὶ γιὰ τὸ «Μέλλον» ποῦ ἐβγαίνει πέρυσι καὶ ποῦ εἶχα τὴν τιμὴ νὰ διευθύνω.

Στὶς παρατηρήσεις του καὶ γιὰ τὴν Ἐταιρεία καὶ γιὰ τὴν ἐφημερίδα φαίνεται καθαρὰ κακόπιστος ἢ τουλάχιστο ἀκαταλόγιστος. Ὁ κ. Δρακούλης δὲν ξεχνᾷ κάποιες κάκιες του. Τὸ ἔργο τῆς «Κοινωνιολογικῆς» δὲν τὸ βρίσκει ὅπως τὸ θέλει, ὅχι γιατί θέλει νὰ κρίνῃ αὐστηρά, ἀλλὰ γιατί δὲν ἔγινε δεκτὴ ἡ πρότασή του διὰ τῶν ἐδῶ «ἐν χορτοφαγίᾳ» ὁπαδῶν του νὰ τὸν κάνουν πρόεδρο καὶ νὰ πᾶν καὶ τὸ συμβούλιο τῆς Ἐταιρείας στὸ ξενοδοχεῖο ποῦ εἴμενε νὰ τοῦ πῇ «Πέκειμ ἐφέντημ». Τὸ τί ἔκανε ἡ «Κοινωνιολογικὴ Ἐταιρεία», ὁ κ. Δρακούλης δὲν μπορεῖ νὰ τὸ κρίνῃ. Εἶναι πολὺ γέρος καὶ πολὺ σκουριασμένος, καὶ ὅχι τόσο ἐλεύθερος ἀπὸ πολλὰ ψέμματα γιὰ νᾶχῃ τὴν αὐστηρότητα νὰ τῆς πῇ τί ἔπρεπε νὰ κάμῃ.

Ὅσο γιὰ τὸ «Μέλλον», ποῦ λέει πὼς «δὲν ἀπέβη ὅλως ἄχρηστον» καὶ νόμισε πὼς μᾶς σβύνει ἔτσι μὲ μιὰ μονοκοντυλιά, δὲ μᾶς πολυσκοτίζει. Τὸ ἔργο μας δὲν εἶταν γιὰ νὰ τὸ χειροκροτήσῃ ὁ κ. Δρακούλης, οὔτε γιὰ νὰ δώσῃ τίς λίρες του ποῦ μπορούσαμε νὰ ἔχουμε, κολακεύοντας τὴ γεροντικὴ ματαιοδοξία του καὶ δημοσιεύοντας ἄρθρα τετράστυχα τοῦ ἐρχομοῦ του πέρυσι ὅταν ἦρθε στὴν Ἀθήνα καὶ ζήτησε νὰ πᾶνε οἱ πιστοὶ νὰ τὸν προσκυνήσουν.

Μπορούσαμε νὰ δημοσιεύσουμε καὶ τὸ κλισέ του καὶ νὰ γράψουμε ἀποκάτω ἄσπρα ἄσμάτων, ὅπως ἔκαμε τίς προάλλες ὁ «Ἐργάτης» τοῦ Βόλου.

Μὰ μεῖς εἴπαμε δὲν πηγαίναμε γιὰ τὸν κ. Δρακούλη καὶ τῶχουμε γιὰ τιμὴ μας πὼς στὸ ἔργο μας δὲν ἄγγισε χέρι. Εἶναι βέβαια ἄνθρωπος φιλότιμος

καὶ ἐντιμὸς, ἀλλὰ δὲν εἶναι νέος, οὔτε βγάζει τὸν ἐκυτό του ὡς πρόσωπο ἀπὸ τὴν ἰδέα ὅπως προσβύουμε μεῖς. Ἄν τὸ ἔργο μας ἔκαμε καλὸ, θὰ μᾶς κρίνουν ἄλλοι καὶ θὰ δεχτοῦμε τὸ κάθε τι ποῦ θὰ μᾶς ποῦν οἱ ἀληθινοὶ καὶ κεινοὶ ποῦ βλέπουν μὲ τὰ μάτια ὁλοκάθαρ.

Μὰ λέει κ' ἓνα ψέμμα ὁ κ. Δρακούλης, πὼς τὸ «Μέλλον» τὸ ἐβγαλε ἡ «Κοινωνιολογικὴ Ἐταιρεία». Ἐκεῖνοι ποῦ μᾶς παρακολούθησαν ξέρουν πὼς τὸ «Μέλλον» ἐβγήκε τὸ Νοέμβριον τοῦ 1908 καὶ τὸ Γενάρη τοῦ 1909 ἀγγέλιε τὴν ἱδρυση τῆς «Κοινωνιολογικῆς Ἐταιρείας» ποῦ ἀποτελέστηκε ἀπὸ τὰ στοιχεῖα ποῦ βρέθηκαν γύρω στὸ «Μέλλον». Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀλήθεια καὶ ἓνας κόκκος καλῆς πίστης θὰ ἔπειθε τὸν κ. Δρακούλη νὰ γράψῃ τὴν ἀλήθεια.

Ἐκεῖνο ποῦ τοῦ συνιστοῦμε εἶναι νὰ δημοσιεύῃ στὴν «Ἐρευνα» ἄρθρα «βιονομικά, πνευματιστικά καὶ χορτοφαγικά» ἔτσι δὲ θὰ βρεθῇ κανεὶς στὴν ἀνάγκη νὰ πικράνῃ τὸν κ. Δρακούλη ποῦ τοῦ ὀφείλεται δὲ ὁ σεβασμὸς τῆς ἡλικίας του καὶ τοῦ καλοζωισμοῦ του.

Ἐμεῖς τοῦ δηλοῦμε πὼς πιά δὲ θ' ἀσχοληθοῦμε μὲ τ' ὄνομά του, ὅ,τι καὶ νὰ μᾶς ξαναπῇ· τὸ πολὺ πολὺ καμμιά φορὰ στὶς σκέψεις μου μπορεῖ νὰ μᾶς δώσῃ στοιχεῖα μελέτης μπουρζουαζικῆς ἢ φρενολογικῆς.

Διόξ σου

Δ. ΚΟΚΚΙΝΟΣ

ΑΝΟΣΤΕΣ ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ

Εἶχα, ἔχω καὶ θὰ ἔχω στὴ ζωὴ μου ἓνα ἰδανικό, — ν' ἀποδείξω ὅτι τὸ Ὀδῆο, ἀφότου ἀναμορφώθηκε κατὰ πὼς λένε, ὅχι μόνον δὲν ὑπερεστὶ κανέναν ἰθνηκὸ προορισμὸ, ἀλλὰ καὶ ὡς κοινὸ μορφωτικὸ ἴδρυμα, ἄσχετα ἀπὸ κάθε ἐθνικὴ ἀποστολῆς, δὲν παρουσιάζει καμμιά σοβαρὴ καὶ θετικὴ ἐργασία ἀξία προσοχῆς, τὸ πρόγραμμά του δέ, ὅπως καὶ ἂν τὸ πᾶρῃ κανεὶς, εἶναι ἔξω ἀπὸ κάθε νόημα τέχνης καὶ κάθε λογικῆς, ἐνῶ ἀνεκταντίας ἡ παλιὰ ἐποχὴ τοῦ Ὀδείου καὶ πῶς λογικὴ εἶτανε καὶ πῶς φυσικὴ καὶ γόνιμη.

Τὴ γνώμη μου αὐτὴ τὴν ὑποστήριξα πολλὰς φορές, τελευταῖα δὲ σὲ μιὰ σειρά ἀπὸ ἄρθρα στὸς «Καίρους», ἄρθρα ποῦ ἐτάραξαν τοὺς κύκλους με-

ρικῶν ἰνδιαφερομένων, ποῦ μ' ἐθεώρησαν γι' αὐτὸ ἀξιο νὰ ἐφαρμοσθῇ ἀπάνω μου τουλάχιστο ὁ Αἰν-τσεϊος νόμος. Εἶχα ἀποφασίσει νὰ μὴν ἀπαντήσω σὲ μερικά ποῦ γιὰ μένα εἶναι ἀνάξια καὶ νὰ περιφρονηθοῦν ἀκόμα, ἀλλὰ γιὰ τὴ δυστυχία μου, ἐκεῖνα ποῦ γιὰ μένα δὲν ἦσαν παρὰ ἐμπαθεῖ μωρολογήματα ποῦ διάστρεφαν τίς ἐννοίες τῆς πολεμικῆς μου, προερχόμενα δὲ ἀπὸ ἀπόφραστη ἄγνοια πραγμάτων, ἄλλοι εἰδικοί, τὰ ἐθεώρησαν ὡς σπουδαῖα κ' ἐβασίστηκαν σ' αὐτὰ γιὰ νὰ μὲ βρῖσουν σὺν τὸν τελευταῖον ἄνθρωπο τοῦ κόσμου. Καὶ τί δὲν μοῦ εἶπαν δὲ οἱ γενναῖοψυχοὶ μου κριτικοὶ! Σὰς παραθέτω μερικά γιὰ νὰ λάβετε μιὰν ἰδέαν.

Μοῦ εἶπαν ὅτι εἶμαι ἀναντρός, ὅτι ὅσα ἔγραψα εἶναι καυγὰς γιὰ τὸ πάπλωμα, μὲ εἶπεν πρῶτο τυχόντα, ἀξιο νὰ μὲ πάρουν μὲ τὸ κοντόξυλο κτλ.

Ἐγὼ γιὰ ὅλα αὐτὰ ποῦ τὰ θεωρῶ τίτλους τιμῆς καὶ ποῦ δὲν κάνουν ἄλλο παρὰ νὰ μ' ἐνθαρρύνουν περσότερο στὸ νὰ συνεχίσω τὸν τίμιον ἀγῶνα ποῦ ἀνάλαβα, εἶμαι ἀναγκασμένος, ἐνάντια ἀπὸ τὴ θέλησή μου ν' ἀπαντήσω, ὅχι τώρα, ἀλλὰ σὲ λίγες μέρες, σ' ἓνα βιβλίον ποῦ μαζὺ μὲ τὸ μουσουργὸ κ. Γεώργιον Ἀξιώτη θὰ βγάλουμε γιὰ τὸ Ὀδῆο. Ἐἴςτ' ἐπὶ τὸ τέλος, γιὰ ἐπίλογον θὰ γράψω ὅπως πρέπει.

Ἐδῶ θέλω νὰ πῶ μόνον δύο πράγματα. Πρῶτον ν' ἀπορήσω μὲ τὴν ἐλαφρότητα τῶν εἰδικῶν ποῦ ἀνκμιχθήκανε σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα καὶ μὲ βρῖσανε, χωρὶς νὰ λάβουν οὔτε κἂν τὸν κόπον νὰ διαβάσουν ὅ,τι ἔγραψα, ἀλλ' ἐστήριξαν τὴν ὑβριστικὴ ἐπίθεσίν τους σὲ μερικά ἀνάξια μωρολογήματα ποῦ δὲν διεμνηεύουν τὸ ἀληθινὸ πνεῦμα τῆς πολεμικῆς μου, ἀλλὰ λένε σὲ πολλὰ ὁλωσδιόλου διαφορετικὰ πράγματα, δὲν ξέρω ἂν ἀπὸ παρεξήγηση ἢ ἀπὸ σκοπὸ. Καὶ πρὸς ἀποδείξιν τῆς παρερμηνείας αὐτῆς ἂς ἀκουσθοῦν τὰ ἑξῆς: Εἶπανε ὅτι ἐγὼ τᾶβαλα μὲ τὸ Ὀδῆο, γιατί, λένε, δὲν καλλιέργει τὴν ἐθνικὴ μουσικὴ, καὶ ὅτι εἶχα τὴν ἀπαίτησιν τὸ Ὀδῆο νᾶβγαζε μεγαλοφυΐες. Ποῦ τὰ νύσαν γραμμὲν κ' αὐτὰ, ἀπορῶ, μὰ τὴν ἀλήθειαν, καὶ μένω κατάπληκτος! Γιατί, ὠρισμένως, πρέπει νὰ εἶναι βλάκας κανεὶς γιὰ νὰ γράψῃ τέτοια πράγματα. Ἐγὼ εἶπα μόνον τὰ ἑξῆς κατὰ λέξιν στὰ φύλλα τῶν «Καιρῶν» τῆς 24ης καὶ 25ης Νοεμβρίου τοῦ περασμένου χρόνου στὸ κεφάλαιο μὲ τὸν τίτλον «Τὰ δημοτικὰ τραγούδια»: «Ἐχομε ἓναν πολῦτιμον καὶ ἀνεχτίμητον θησαυρὸν στὸν τόπον μας, τὰ δημοτικὰ μας τραγούδια, ποῦ

πῶς αὐτὸ ἀπὸ τὰ χεῖλη του! Ὁ Ποιητὴς ποῦ πρέπει νᾶχῃ διάπλατα ἀνοιχτὰ τὰ παραθύρια του στὴ ζωὴ, ἀπληστα θέλοντας νὰ δοκιμάζῃ ὅλο καὶ καινούργιες ἡδονὰς καὶ καινούργιους καημούς. Ὁ Ποιητὴς ὁ ἀκούρατος ἀγαπητικὸς τῆς τραγικῆς ὥραιότητος τῆς ὑπαρξῆς. Ποῦ τραγουδεῖ μὲ τὴν ἰδίαν ἀγάπην τὸν οὐρανὸν καὶ τὴ θάλασσαν, τίς χαρὰς καὶ τὰ δάκρυα. Ποῦ φέρνει στὰ χεῖλη του διονυσιακὰ μεθώντας, ὅλα τὰ ὥραϊα ποτήρια τῆς Ζήσης.

Τέτοιος, δυστυχῶς, δὲν εἶναι ὁ κ. Καβάφης. Κυτᾶζει τὴ ζωὴ μέσα ἀπὸ τ' ἀψηλὰ τεῖχην, ποῦ, ὅπως ὁ ἴδιος μᾶς λέει, ἀπῆλθεν γύρω του. Κ' εἶναι φριχτὰ ἀψηλὰ τὰ τεῖχη τῆς σκληρίας καὶ μαρμαζώρικῃ καὶ ἀρρωστημένῃ ἡ ψυχὴ ποῦ ἀναστενάζει ἐκεῖ μέσα—δυστυχῶς, γιὰ τὴν ὥραϊαν ποίησιν τοῦ κ. Καβάφη, ποῦ τόσα πράγματα θὰ μᾶς ἔλεγε ἂν ἐβγαίνει στὸν ἥλιον καὶ στὰ λουλούδια, στὶς χιονιὰς καὶ τίς μπόρες.

Ὅταν ἐπιπόλαια κυτᾶζεις τὴ ζωὴ, σκληρὸς τῆς γίνεσαι καὶ παιγνίδι, πατώντας ἀπ' τὴ χαρὰ στὸν πόνο καὶ ἀπ' τὸν πόνο στὴ χαρὰ. Ὅταν βαθύτερὰ τὴν κυτᾶζεις, νοιώθεις τὴ φριχτὴ ματαιότητα κάθε χερνομίας καὶ κάθε κρυγῆς. Ἀνέγγιχτος εἶσαι ἀπὸ τὴ χαρὰ καὶ ἀπὸ τὸν πόνο. Κι ὅταν ἀκόμα

πῶς βραθεὶς κυτᾶζεις τὴν ὑπαρξιν, τόσο πῶς ἁρμονικὴ καὶ τόσο πῶς ὥραϊα θὰ τῆς βρεῖς. Θὰ δεῖς, ἓνας ρυθμὸς συνταράζει σ' ἓνα μουσικὸ ξέσπασμα ἀνεκλάλητης χαρᾶς, ὅλα τὰ πράγματα ποῦ ζοῦνε καὶ βιάζονται, γιατί ξέρουν πὼς γρήγορα θὰ πεθάνουν. Οἱ διάκρισες χαρὰς καὶ πόνου, ὁμορφίας καὶ ἀσκήμιας δὲν ὑπάρχουν πιά. Ὅλα ἀδερφώνονται καὶ μεθῶνε κυτᾶζοντας τὸν ἥλιον. Ὡ! δὲν ὑπάρχει πῶς πολῦτιμον ἀπὸ τὴ ζωὴ!

Κ' ἓνας ποῦ θέλει μὲ τὸ μέταλλο ἢ μὲ τοὺς ἥχους ἢ μὲ τὰ λόγια νὰ διακρινεῖ τίς στιγμὰς τῆς ζωῆς του, πρέπει βαθειὰ πρῶτα νὰ σκύβῃ καὶ νὰ κοῦσει τὴ μουσικὴ ποῦ κλειοῦν τὰ πράγματα καὶ οἱ ἄνθρωποι. Ἀλλοιῶς μὲ δλὴ τὴ φαινομενικὴ στοχαστικότητά του πολὺ ἐπιπόλαια ἀναλαβαίνει τὴ βαρύτητα εὐθύνῃ νὰ ὁδηγήσῃ καὶ νὰ διαπλάσῃ τίς ψυχὰς.

Μήτε ἐπιπόλαια αἰσιόδοξος, μήτε στενοσόνορος πεσιμιστὴς πρέπει νὰ εἶναι κανεὶς. Ἡ νύχτα τῆς ζωῆς εἶναι γεμάτη ἀστρα. Κι ὅσο πῶς σκοτεινὴ ἢ νύχτα, τόσο πῶς λαμπερὰ τ' ἀστρα. Ἐἴςτ' ὅτι ἓνα σκαλοπάτι πῶς ἀψηλὸ, ἀποκορυφώνονται καὶ σμίγουν καὶ πλείριες γίνονται οἱ δύο στενὲς ἀντίληψεις.

Νὰ ξέρεις τὴ φρίκην τῆς ζωῆς, τὴ ματαιότητά

καὶ τραγικότητα καὶ νὰ μὴ σπᾶς, παρὰ ν' ἀντέχεις καὶ νὰ χαίρεσαι τὸ θεῖον τῆς ζήτησης. Ὅσο πῶς ἄρμυρὰ τὰ δάκρυα τόσο πῶς ἡδονικὰ σοῦ δίνουν τὴ συναίσθησιν πὼς ζεῖς. Νὰ ζεῖς, ν' ἀπλώνεις τὰ χεῖριά σου, τοὺς λογισμούς, νὰ χαίρεσαι τὸν ἥλιον καὶ τίς βροχές, νὰ νοιώθεις τὸ χυμὸ τῆς ζωῆς ν' ἀνεβαίνει καὶ νὰ φουντώνει καὶ νὰ ξεφουντώνει μέσα στὸ αἷμα σου, νὰ ξέρεις πὼς θὰ πεθάνεις καὶ νὰ τὰ φωτοστεφανώσεις ὅλα μὲ τὸν ἡδονικὸν γαλαξίον κύκλον τῶν ἐφήμερων καὶ τῶν ἐτοιμοθνήσκων. Ἡ νύχτα κ' ἡ θλίψη ὁρμὴ νὰ σοῦ γενεῖ γιὰ τὸ φῶς καὶ τὴ χαρὰ. Νὰ, τὸ εὐρυμέτωπον, τὸ ὁλοκληρωτικόν, τὸ θεῖον κήρυγμα τῆς Ποίησης!

Τέτοιος δὲν εἶναι ὁ κ. Καβάφης. Στάθηκε στὴ μέση. Δὲν μπόρεσε νὰ δεῖ ταυτόχρονα τὴ διπλοπρόσωπον δακρυόγενὴ ζωὴ. Τέτοιος κανέναν ἀπὸ ὅσους δικούς μας γράφουν σήμερον δὲν εἶναι. Θαρρεῖς κ' ἡ σκέψιν δὲ μέστωσε ἀκόμα ἢ πὼς εὐτὺς ὡς μεστώσει στέκει στὴ μέση περιφροσὴ καὶ τὴν παίρνει ὁ διαταγμὸς καὶ ὁ φόβος. Ἐχομε θαρρεῖς καὶ στὴ φιλολογικὴ ζωὴ μας ὅλους τοὺς πόθους τῆς νιότης καὶ ὅλες τίς ἀνικανότητες τῶν γερατειῶν.

Κάστρο (τῆς Κρήτης), 4[12]1909.

ΠΕΤΡΟΥΛΑ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ